

Foto 1: Mapa de Canadà que mostra la situació del Quebec (Foto: ICC)

Foto 2: Les vores del riu Sant Llorenç al Quebec (Foto: Lurdes García)

PODER LOCAL I ESTAT AL QUEBEC, EL CANADÀ¹

El 21 de novembre de 1979, l'Assemblea Nacional del Quebec sancionà una llei que modifica l'articulació de l'aparell de govern provincial amb les municipalitats, que fins aquell moment eren els únics òrgans d'administració local². Amb això s'aconsegueix un objectiu que havien intentat atènyer en repetides ocasions governs amb una diferent orientació política, però impregnada del mateix esperit heretat de la "revolució tranquil·la"³, iniciada el 1960.

Bàsicament, la llei crea una instància administrativa intermediària: les Comuni-

palitats regionals de comtat (*Municipalités régionales de comté*), constituïdes per les municipalitats locals, que, per descomptat, no desapareixen. Això no obstant, aquestes municipalitats locals, tot i conservar els seus antics camps d'acció (plans i reglaments d'urbanisme, tractament de les escombraries, manteniment de la xarxa viària, policia, etc.), s'han de reagrupar en les noves Municipalitats regionals de comtat (MRC), la principal missió de les quals és establir un pla director de l'ordenament del territori (*schéma d'aménagement*).

El títol de la llei, *Loi sur l'aménagement*

et l'urbanisme, releva el seu caràcter netament urbanístic. Amb tot, el seu àmbit d'aplicació és fonamentalment l'espai rural. Efectivament, aquesta llei no regeix en els casos de les principals aglomeracions urbanes de la província, les comunitats urbanes de Montreal i el Quebec, creades per llei el 1969. Això resulta força paradoxal si es té en compte que un dels seus objectius principals és harmonitzar les relacions entre la ciutat i el camp.

D'acord amb l'establert a la llei, entre 1979 i 1983 tot el territori del Quebec, a excepció de les comunitats urbanes i de l'espai nòrdic que no és organitzat en municipalitats, s'estructura en MRC. Se'n creen 94, i cobreixen un total de 668 150 km², poblats per 4 101 412 habitants, amb una densitat de població de 6,14 hab./km². Aquestes MRC tenen una mitjana de població de 43 632 hab., i una superfície de 7 108 km² com a mitjana. Tanmateix, les desigualtats entre les diferents MRC obliguen a tractar aquestes darreres dades com a simples indicadors estadístics⁴. És més important subratllar que, en conjunt, les MRC constitueixen el 63% de la població i quasi el 100% de l'ecumene⁵, cosa que dóna una idea adequada de la importància de la llei.

És fàcil, doncs, d'entendre que la creació d'aquestes MRC ha alterat considerablement les relacions de poder entre els aparells centrals de l'Estat, a través dels quals s'expressa la fracció monopolista de

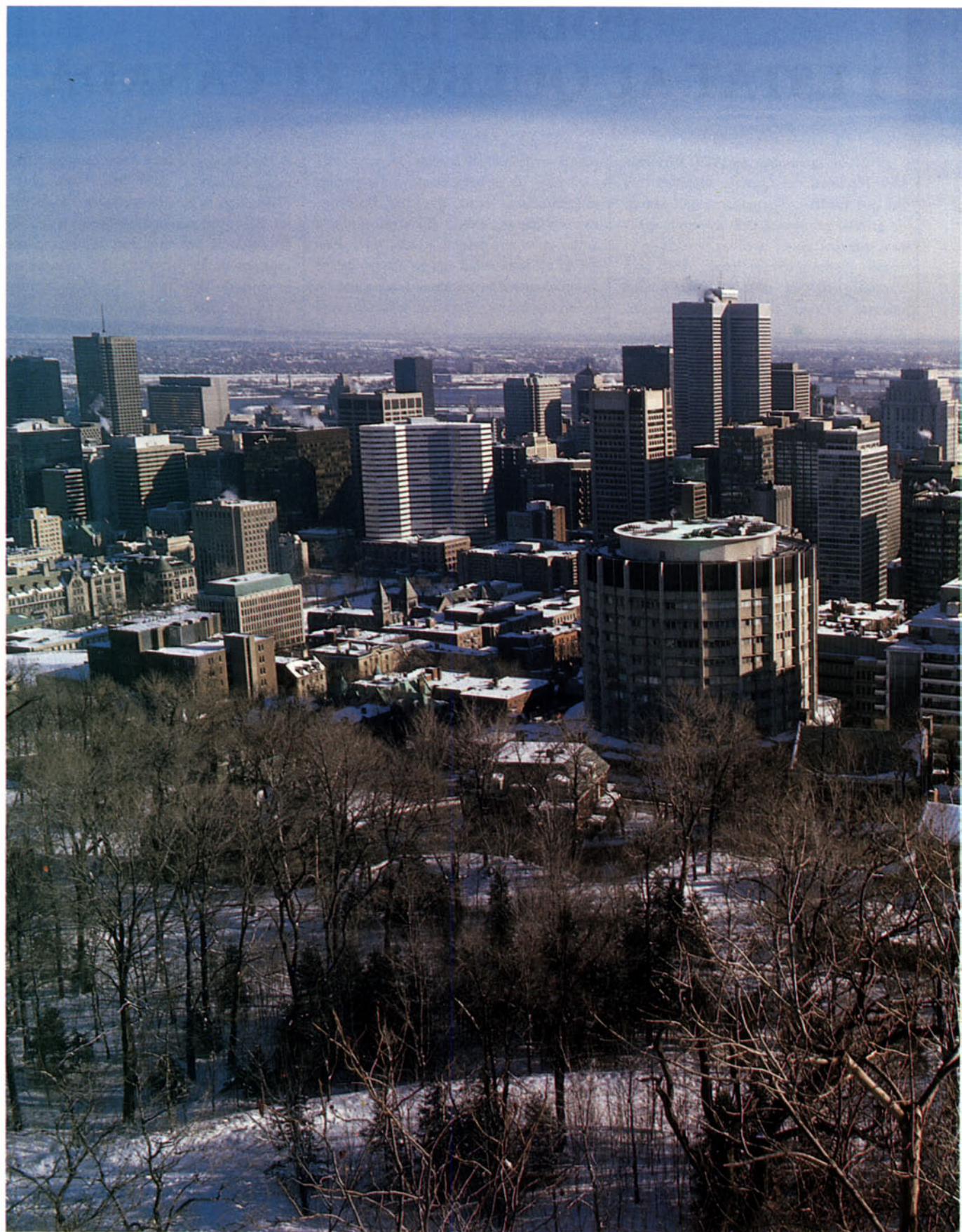
Foto 3: Imatge de satèl·lit de l'estat de Quebec

(Foto: Autor)

Notes

1. Aquest text s'inspira en resultats d'una investigació en vies de realització, que ha comptat amb el suport financer de la presidència de la Universitat del Quebec, cosa que agraeixo. D'altres resultats d'aquesta investigació es poden llegir a les publicacions següents: DESY, J. i KLEIN, J.L.: "La loi 125: cadre d'une nouvelle articulation de l'État à la société locale". *Aménagement et pouvoir local*. ACFAS, Cahier núm. 31, pàgs. 101-126, Montreal, 1985. DIONNE, H.; GAGNON, C.; KLEIN, J.L.: *Du local à l'État: les territorialités du développement*. GRIR-GRIDEQ, pàg. 141, Chicoutimi-Rimouski, 1986. També es pot consultar KLEIN, J.L. (ed.): *Aménagement et développement: vers des nouvelles pratiques?* ACFAS-UCAQ, Cahier núm. 38, pàg. 199, Montreal-Chicoutimi, 1986.

El centre de negocis
de la ciutat de Montreal

(Foto: Autor)

la burgesia nacional, i els seus dispositius territorials, és a dir, les municipalitats, lloc d'expressió de les fraccions locals de la burgesia, que actuen com a èlites o com a notables. Cal destacar, a més, que les municipalitats, pel seu caràcter local, constitueixen la instància de poder més propera a totes les capes socials. Per aquest motiu preferim el terme "poder local" al de burgesia local, que, donada la situació actual, ens sembla reductor.

Sostindrem la hipòtesi que l'alteració del poder local provocada per l'establiment de les MRC, que al principi es planteja amb el signe de la descentralització i la participació, no produeix ni una cosa ni l'altra. Al contrari, la llei crea condicions per a la tecnocratització de l'administració local i, alhora, com més va més allunya la població del poder. L'exploració d'aquesta hipòtesi requereix alguna informació sobre els antecedents històrics d'aquesta llei i sobre el marc conjuntural en què s'insereix. Tot seguit, caldrà referir-se específicament a les MRC. I, a l'últim, caldrà examinar el paper que la llei atorga a cadascuna de les quatre instàncies que intervenen en el procés d'ordenament territorial, és a dir, el govern, les MRC, les municipalitats locals i els ciutadans.

Entre la revolució tranquil·la i la crisi

Per tal d'entendre perfectament la llei a què ens referim, els efectes de la qual van molt més enllà de l'ordenament del territori, que és, per cert, força important, és necessari establir que se situa entre dues èpoques de la història del Quebec. Ja estudiarem més endavant la dinàmica social que engendra. De moment, ens acontentarem dient que aquesta llei constitueix l'últim pas de la "llarga marxa dels tecnòcrates" al Quebec, originada pel canvi polític que es produeix als anys seixanta, canvi que posa en marxa el que s'ha anomenat "la revolució tranquil·la"⁶.

S'inicia aquest període precisament l'any 1960, quan una coalició social formada per la burgesia i la classe obrera, constituïda a la metròpoli (Montreal) i, per tant, de tall urbà, derrota el partit de la Unió Nacional, de tall conservador i arrels rurals, que, dut al poder per primera vegada el 1936, havia governat la província de manera quasi ininterrompuda durant més de vint anys. S'elegiren aleshores els liberals de Jan Lesage, entre els quals hi havia René Lévesque, que, com se sap, agafarà posteriorment les regnes del poder i iniciarà un període de grans reformes. L'Estat adquireix les característiques i l'envergadura pròpies de les administracions modernes i pren, a partir d'aquest moment, les regnes de tot allò que intervé en la reproducció social (salut, educació, seguretat social, etc.).

També destaquen les mesures tendents a modernitzar l'economia i, sobretot, a constituir un capital local, és a dir nacional, parcialment estatal. Val a subratllar, per les seves repercussions ulteriors, la nacionalització de l'electricitat, és a dir, del principal recurs natural existent al territori: l'aigua. Això permetrà la constitució de dues grans empreses estatals; de primer es crearà "Hydro-Québec", i després la "Société de la Baie James", que realitzarà les grans obres hidroelèctriques a la conca del riu *La Grande*.

Es podrien fer moltes consideracions sobre aquest important procés, però ens acontentarem d'assenyalar quatre aspectes relacionats amb el tema del territori, que enfocarem posteriorment:

- 1) El resultat principal de la "revolució tranquil·la" és la implantació dels principis econòmics de la teoria keynesiana i la implantació de l'Estat-providència, cosa que també ha estat interpretada com l'establiment del capitalisme monopolista avançat o d'Estat⁷.
- 2) L'objectiu principal del procés és la

constitució d'una burgesia nacional, francòfona, capaç de dirigir la societat des dels punts de vista econòmic, social i polític. En absència d'aquesta burgesia, les regnes del procés les agafa l'Estat, cosa que porta a un extraordinari creixement de l'aparell estatal i al seu desplegament en tots els sectors de la societat, amb què es constitueix un ampli sector públic i parapúblic.

3) Paral·lelament a l'augment del pes de l'Estat, es produeix un canvi qualitatiu en el seu personal. És l'hora de l'arribada dels tecnòcrates a l'administració. Això també incideix en el desenvolupament de branques universitàries que es posen al servei de les noves exigències administratives. Sorgeixen aleshores els sociòlegs, els animadors i els treballadors socials, els geògrafs i els urbanistes, etc., que incrementen les files de la tecnocràcia. Per causa de la manca de partits polítics "ideològics", aquests científics socials lliuraran posteriorment les diferents visions de la societat⁸.

4) El nou bloc social, essent urbà i, encara més, metropolità, es planteja la generalització de la seva visió política i social a tot el territori. Aquesta visió és modernista i urbana, la qual cosa entra en contradicció amb les capes rurals, compostes per les fraccions locals de la petita burgesia, l'església, els notables, els petits productors agrícoles i forestals, etc., que havien constituït la base de l'antic bloc social. Es produeixen com a conseqüència d'això una sèrie d'operacions de caràcter divers, l'objectiu de les quals és la transformació de la relació Estat/territori. I aquí resideix justament el problema que volem enfocar.

Abans, però, de fer-ho, completarem la revisió històrica dels esdeveniments que vingueren a continuació. El govern de Lesage es manté en el poder fins al 1966. En aquest període es duen a terme les principals transformacions correspo-

Notes

2. Els orígens de la implantació de les municipalitats a la província del Quebec daten de 1855, any en què s'adopta l'Acta de les municipalitats i dels camins del Baix Canadà. Sobre això es pot consultar: MATTHEWS GLENN, J.: "L'aménagement du territoire en droit public québécois". McGill Law Journal, vol. 23, pàgs. 242-261, Montreal, 1977.

3. Més endavant ens referirem en particular al que s'entén per "revolució tranquil·la".

4. A títol d'informació, diguem que les xifres sobre la població tenen una desviació estàndard de 43 396, mentre que les dades sobre la superfície en presenten una de 17 325.

5. És convenient d'insistir que una part important del territori més nòrdic no forma part de l'ecumene. Si es té en compte tot el territori, l'espai estructurat en MRC constitueix el 43,4% del total. Podem també assenyalar que, a més de les comunitats urbanes, no es regeix per aquesta llei la Comunitat regional de l'Outaouais, situada a l'extrem oest de la província i constituïda més per raons polítiques que no per la seva concentració urbana.

6. Utilitzem aquí la imatge encunyada per SIMARD, J.J.: *La longue marche des technocrates*. Albert Saint-Martin, pàg. 198, Montreal, 1979.

7. Aquest concepte ens sembla encara adient, a desgrat de la utilització quasi exclusiva que en féu un partit polític francès, el partit comunista, i de les crítiques que li han adreçat d'altres tendències. L'emprem en la mesura que suggereix la necessària unió de la fracció monopolista del capital amb l'Estat per a la supervivència del sistema capitalista.

8. Al Quebec, com a la resta de l'Amèrica del Nord, els partits polítics més importants es vanten de ser pragmàtics i no ideològics. No defensen una concepció més o menys permanent de la societat, sinó que evolucionen en funció de les possibilitats d'atènyer el poder.

Foto 5: Un vaixell trencaglaços en una canal del sistema del riu Sant Llorenç

(Foto: Lurdes Garcia)

Foto 6: La bandera del Quebec presideix un dels racons de la ciutat vella de la capital de l'estat

(Foto: Lurdes Garcia)

Foto 7: Un llac prop de Chicoutimi

(Foto: Autor)

nents a la "revolució tranquil·la", algunes de les quals ja han estat assenyalades. Després, entre 1966 i 1970, es produeix un parèntesi degut a la represa del poder per la Unió Nacional, bé que ara amb una marcada aurèola nacionalista.

El partit liberal viu, a l'oposició, un procés de definició a l'entorn del problema del nacionalisme, problema que, d'altra banda, ocupa tot el debat nacional fins els primers vuitanta. El control del partit liberal el pren Robert Bourassa, el qual, amb un partit encara keynesià però ja no nacionalista, serà dut al poder el 1970. Mentrestant, René Lévesque, líder popular durant el govern de Jean Lesage i artífex de la nacionalització de l'electricitat, funda un moviment nacionalista, el moviment "Sobirania-Associació" i, més tard, després d'unir-se amb un grup d'independentistes més radicalitzats, la "Unió per a la defensa nacional", funda el "Partit québécois". El 1976, després de dos intents fracassats, aquest partit és dut al govern.

Tant pels seus components com pel conjunt de mesures que va prendre, es pot dir que el govern del "Partit québécois" és

l'hereu de la "revolució tranquil·la". Entre 1976 i 1980, domina en el seu si una tendència progressista, clarament socialdemòcrata i nacionalista. Es produeixen diverses nacionalitzacions, es constitueixen diverses empreses públiques, tenen lloc algunes experiències d'autogestió, s'estableix la supremacia del francès en totes les àrees de la vida nacional, etc. Es veu clarament que el govern intenta de constituir les bases d'un estat sobirà, que s'havia d'establir, segons el programa del partit, després d'un referèndum.

Aquest referèndum va tenir lloc el 1980 i, contràriament al que s'esperava, les tesis del "Partit québécois" hi van ser derrotades. No obstant, és reelegit en les eleccions generals de 1981, però ja sense el mateix programa. Sense l'estratègia nacionalista, abandona els principis de la socialdemocràcia i, en els seus intents de controlar la crisi, s'enfronta amb els treballadors, sobretot amb els del sector públic. El terreny era aleshores ben adobat per a l'arribada dels liberals de Robert Bourassa, elegit el desembre de 1985. Aquest, voltat d'un equip de grans empresaris i de representants de la burgesia comercial i

financera, derrota un "Partit québécois" ja sense René Lévesque i aplica una política clarament neoliberal⁹.

El projecte territorial de l'Estat

Entre el 1960, any del començament de la revolució tranquil·la, i 1979, any de l'aprovació de la Llei d'ordenament territorial i d'urbanisme, els diferents governs intentaren en diverses ocasions adaptar el territori, i sobretot l'espai rural, bressol de l'antic bloc social, a les noves concepcions dominants a l'administració de l'Estat. Aquests intents són múltiples i el seu estudi detallat depassaria els límits del nostre treball¹⁰. Ens acontentarem, per tant, de recordar els que tenen més implicacions i ajuden a entendre la causa de la implantació de les MRC:

1) El 1961 es crea el Consell d'orientació econòmica, que després, el 1969, es transforma en la Direcció de planificació i de desenvolupament del Quebec. Aquest organisme es transformarà en el principal instrument d'acció econòmica del govern en el terreny del desenvolupament regional.

2) El mateix any es constitueix la Comis-

L'estació ferroviària
de Montreal

(Foto: Lurdes Garcia)

sió provincial d'urbanisme, amb l'encàrrec d'identificar els objectius generals de tota l'acció de l'Estat i d'elaborar un esquema per a una llei d'urbanisme apropiada a les necessitats de la província. En el seu informe, presentat el 1967, aquesta comissió recomana la instauració de noves estructures regionals capaces de prendre decisions en matèria de planificació. Bé que aquestes recomanacions no tingueren un impacte directe en el terreny legislatiu, la comissió traçà els grans objectius que d'una manera o d'una altra seguirien els governs en aquesta matèria.

3) El 1963 es constitueix la Direcció de planificació territorial de l'Est del Quebec (*Bureau d'aménagement de l'Est du Québec*). Es tracta d'una experiència, l'única coneguda al Quebec fins aleshores, de planificació participativa. L'objectiu era trobar solucions per al subdesenvolupament d'una de les regions més pobres de la província, solucions que havien d'emanar de la base i servir de marc a una política global de desenvolupament regional. En el seu informe, realitzat el 1966, d'evident inspiració desenvolupadora, es plantegen proposicions que s'allunyen de les reivindicacions populars, i hi predominen les mesures coercitives. El document passa a la història per haver proposat l'especialització regional en l'explotació de la fusta i el desplaçament forçat de la població de les zones rurals de l'interior, qualificades com a marginals, cap a les ciutats petites i mitjanes del litoral, amb la consegüent alteració del mode de vida de les poblacions locals. No obstant, aquesta experiència presenta un interès especial a causa del descontentament que engendra en la població. Aquesta s'organitza, de primer per tal de resistir davant la relocalització, després amb l'objectiu de constituir organismes de desenvolupament local, cooperatives de desenvolupament i societats d'explotació dels recursos locals, que arriben fins i tot a proposar un concepte de desenvolupament local propi. Oposen a l'explotació sectorial el desenvolupament integrat, i s'enfronten així amb l'aparell central de l'Estat¹¹.

Notes

9. I s'adapta d'aquesta manera a les noves exigències del capitalisme. Es planteja la necessitat de "disminuir el pes de l'Estat" i es privatitzen diverses empreses públiques. També s'anuncien retalls en el pressupost destinat a la seguretat social.
10. Una anàlisi més detallada es pot trobar a LEVEILLÉE, J. (ed.): *L'aménagement du terri-*

4) El 1966, el territori del Quebec és dividit en deu regions administratives, amb les seves metròpolis regionals i subregionals respectives. Aquesta divisió és el resultat d'una enquesta de mercat realitzada prèviament en tot el territori, cosa que permet d'establir una jerarquia urbana similar a la proposada per la teoria dels llocs centrals. Aquesta regionalització orienta la desconcentració administrativa de l'Estat provincial i àdhuc la de l'Estat federal, que es produirà a continuació. Val a destacar, també, que servirà de marc a la formació dels Consells regionals de desenvolupament, criatures del govern que, paradoxalment, en més d'una oportunitat es giren contra aquest¹².

5) El 1970 s'adopta un esquema global de desenvolupament regional, inspirat en la teoria del desenvolupament polaritzat. S'identifica un pol de desenvolupament, l'aglomeració de Montreal, i tres pols de creixement: el Quebec, Trois-Rivières i Sherbrooke. A l'entorn d'aquestes ciutats, es delimita una zona de creixement. La hipòtesi que sustenta aquest esquema és que en primer lloc cal aconseguir el desenvolupament de les grans ciutats, i que la solució als problemes de les regions perifèriques seguirà com a conseqüència lògica. A partir d'aquest moment, el govern abandona qualsevol estratègia d'inversió significativa a les regions perifèriques, i només insisteix en la necessitat de racionalitzar l'administració d'aquests territoris.

6) El 1972 es presenta un avantprojecte de llei d'urbanisme i d'ordenament territorial. Aquest avantprojecte recull algunes de les proposicions de la Comissió provincial d'urbanisme, i ressalta el paper de les regions administratives. Tanmateix, encara que és deixat de banda, és un antecedent directe de la Llei que s'adoptarà el 1979.

En resum, es pot dir que els diferents governs mostren un interès persistent i sistemàtic en la creació d'estructures eficaces, a nivell polític i econòmic, d'intervenció en el territori. A poc a poc, aquest interès es concreta en un projecte de creació d'una instància intermèdia capaç

toire au Québec. Du rêve au compromis. Nouvelle Optique, Montreal, 1982.

11. Una síntesi d'aquestes posicions es pot trobar a: DIONE, H.; KLEIN J.L.: "L'aménagement intégré des ressources: une alternative à la marginalité rurale". *Interventions économiques*, núm. 8, pàgs. 85-89. Albert Saint-Martin, Montreal, 1982.

d'orientar el desenvolupament local i d'actuar com a interlocutor vàlid del govern. Aquests intents coneixen fracassos repetits degut al poder que tenen les municipalitats, que s'oposen a qualsevol mesura capaç d'amputar alguna de les seves facultats. A més, des del punt de vista social i polític, les municipalitats

12. Per exemple, tenim el cas del Consell regional de desenvolupament de la regió de Quebec (CRDQ), que ofereix un suport important a les lluites populars. Vegeu: *Région 03, Du sous-développement aux expériences populaires de développement*. CRQD, pàg. 156. Quebec, 1976.

13. Vegeu LEVEILLÉE, J., *op. cit.*

Foto 9: L'edifici de l'assemblea nacional del Quebec, a Quebec

(Foto: Lurdes Garcia)

s'oposen a determinats aspectes de la visió de l'aparell central de l'Estat, sobretot pel que fa a la urbanització i la gestió centralitzada. És per això que, amb l'objecte de produir un acord, el govern renuncia a poc a poc a incloure en la llei els seus objectius econòmics de planificació, i manté tan sols els que es refereixen a l'urbanisme. D'aquesta manera es produeix el consens que permet l'adopció de la Llei i la creació de les MRC.

La implantació d'una instància intermèdia

El procés que condueix a l'establiment d'aquest consens a l'entorn de la instaura-

ció d'una estructura intermèdia d'administració territorial veié els seus inicis el 1977, quan el govern del "Partit québécois" plantejà una plataforma de descentralització. Aquest plantejament global estableix la necessitat de configurar un nou quadre susceptible de desenvolupar el dinamisme local i regional i la participació de la població. També es concep que els límits dels antics comtats rurals serveixin per a delimitar les noves cèl·lules d'administració intermèdia. Aquests comtats eren els que tradicionalment col·laboraven amb les municipalitats rurals en la seva tasca administrativa.

Al començament es plantejava que

aquests comtats, prèviament renovats, podrien rebre algunes funcions relatives a l'administració de les institucions de salut, d'educació i, evidentment, a l'administració del territori. Es publica una síntesi d'aquests plantejaments en sis fullets d'àmplia difusió en el medi local.

La negociació entre el govern i el món municipal es conclou amb el que alguns han caracteritzat com a compromís¹³. Les municipalitats accepten una estructura intermèdia entre elles i el govern a canvi de l'evacuació de tot allò que no correspon a les responsabilitats atribuïdes tradicionalment al món municipal. El seu temor, d'altra banda justificat, era que el

govern s'hagués descarregat d'algunes responsabilitats més o menys conflictives i difícils d'administrar, sense lliurar-los els mitjans financers necessaris per assumir-les. D'aquesta manera s'adopta una Llei que, en aparença, no presenta repercussions pel que fa a les competències de l'administració local. Mostrarem, posteriorment, que les repercussions foren molt més importants del que es va creure en un primer moment¹⁴. Ara com ara, referim-nos a la principal criatura de la Llei, la MRC.

Com ja hem assenyalat, la Llei establí que, entre 1979 i 1983, a excepció de les comunitats urbanes, tot el territori "organitzat" del Quebec¹⁵ s'estructurés en MRC, per a la qual cosa constitueix dinou comitès consultius amb la missió de facilitar-ne la creació i solucionar les dificultats que s'anaven presentant. Aquestes dificultats estaven relacionades principalment amb dos aspectes que la Llei no havia especificat: els límits de cada MRC i la ponderació de la representació de cada municipi local participant.

Les MRC havien de reunir algunes característiques. Entre d'altres, havien d'agrupar municipalitats urbanes i rurals, cosa que perseguia harmonitzar les relacions entre la ciutat i el camp. Havien de constituir espais més aviat petits. I, a més, la població havia de sentir una certa identificació al seu respecte. És clar que, en moltes ocasions, aquests criteris restaren només al paper¹⁶.

El fet és que, en el període esmentat, es constitueixen noranta-quatre MRC, gràcies al reagrupament de les municipalitats locals, reagrupament que, val a dir-ho, fou moltes vegades voluntari, però en altres ocasions va ser decretat pel govern. Tal com ho estableix la llei, la MRC és constituïda pels alcaldes de les municipalitats membres. Aquests elegeixen un prefecte, i la municipalitat que perd el seu representant, en ser el seu alcalde nomenat per al càrrec de prefecte, pot enviar-hi un segon representant, elegit entre els membres del seu consell. A més, compten amb un cos de professionals i de treballadors, l'envergadura del qual varia segons la capacitat econòmica de cada MRC, que és dirigit per un secretari-tresorer.

El finançament de les MRC prové del govern, de les municipalitats membres i, excepcionalment, de contribucions directes. El govern proporciona una subvenció en concepte de realització del pla director

Tipus de directiva	Actors				Total (%)
	Govern (%)	MRC (%)	Municipi local (%)	Ciudadà (%)	
Conformitat	45,5	36,3	18,2	0,0	100,0
Elaboració	26,0	34,0	40,0	0,0	100,0
Execució	12,2	38,8	44,9	0,0	100,0
Informació	6,3	33,9	24,1	35,7	100,0
Total	15,5	34,5	31,9	18,1	100,0
	27,8	9,8	5,5	0,0	9,4
	36,1	20,7	27,4	0,0	21,5
	16,7	23,2	30,1	4,8	21,0
	19,4	46,3	37,0	95,2	48,1
	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Font: «Loi sur l'aménagement et l'urbanisme», adoptada per l'Assemblea Nacional del Quebec el 21 de novembre de 1979. Quebec, Editor oficial, 1979.

Taula 1: Repartiment de les directrius establertes per la llei d'Ordenació del Territori i d'Urbanisme al Quebec

d'ordenament territorial. Per a molts, aquesta és la principal font de finançament, cosa que explica la seva inestabilitat financera, ja que no és clar què passarà quan s'acabi aquest pla. També en alguns casos, les municipalitats locals han traspassat algunes responsabilitats a la MRC, per a la qual cosa li han fornit també el pressupost corresponent. A més, quan la MRC té sota la seva jurisdicció territoris sense organització municipal, pot percebre contribucions per a la seva utilització¹⁷.

Ja hem assenyalat que la principal missió de les MRC consisteix a preparar un pla director d'ordenament territorial, per a la qual cosa ha de seguir un procés força rígid, establert a la llei detalladament. En resum, primer cal dictar un reglament provisional, de seguida cal realitzar estudis sectorials (turisme, localització industrial, etc.), després s'han de formular diferents proposicions preliminars, i només al final es pot proposar un pla definitiu. Tant el govern, com les municipalitats i els ciutadans intervenen en totes les etapes d'aquest procés. Al final, el pla definitiu s'ha de sotmetre a un procés de consulta popular, sense el qual no pot ser sancionat pel govern, que és, en definitiva, qui l'adopta.

Les noves relacions de poder

Una anàlisi minuciosa dels 269 articles que conté la llei ens permet d'establir amb major claredat el paper de cadascuna de les instàncies de l'articulació de l'Estat i del territori. Aquests articles estipulen que cal realitzar, en moments determinats, alguns gestos que, per al seu estudi, hem classificat en quatre categories:

1. Els que es refereixen a la *conformitat* obligatòria que ha d'existir entre els diferents reglaments locals d'urbanisme, el pla director i les orientacions del govern. Aquest és un dels aspectes claus de tot el procés, perquè atorga al govern un mecanisme important de control territorial.
2. Els que es refereixen a l'*elaboració* de plans i reglaments, cosa que implica un cert poder de decisió.
3. Els que consisteixen en l'*execució*, és a dir, els que posen en pràctica plans i reglaments, que no impliquen cap poder de decisió.
4. Els que es refereixen a la *informació* que ha de ser transmesa entre les diferents instàncies. Aquesta mena de gestos, val a destacar-ho, no són merament formals, ja que condicionen la legalitat del procés i, en la major part de casos, impliquen períodes de consulta clarament establerts a la Llei.

Foto 10: Un carrer del barri ètnic de Montreal, prop del centre de la ciutat

(Foto: Autor)

La freqüència d'aquests gestos constitueix un indicador del paper de cada instància implicada en les noves relacions de poder establertes per la Llei (taula 1).

Destaquem, en primer lloc, que els

dipositaris del poder que significa vetllar per la conformitat són, principalment, el govern i, en menor mesura, la MRC. De totes les mesures d'aquest tipus previstes a la Llei, un 45,5% atorga poder al govern i

un 36,6% ho fa a la MRC. En el cas del govern, aquesta mena de gestos constitueix el 17,8% de tots els que ha de realitzar en virtut de la Llei. En el cas de la MRC, tanmateix, només constitueixen el 9,8%, i la majoria són gestos que li permeten de controlar les municipalitats locals. Aquestes darreres reben l'encàrrec de controlar el ciutadà. S'implanta aleshores un procés de control esglaonat mitjançant el qual el govern controla les MRC, aquestes controlen les municipalitats locals, i aquestes darreres el ciutadà; s'atorguen al govern els instruments per controlar també directament les municipalitats i els ciutadans.

Quant al poder d'elaboració, les directrius es distribueixen de manera diferent. La majoria es concentra entre les MRC i les municipalitats locals, amb un 34% i un 40%, respectivament. El govern té un paper menor en aquesta matèria, només amb un 26%. Pel que fa al ciutadà, no rep cap atribució d'aquest tipus. Destaquem que la majoria de les directrius d'aquest tipus no estableixen relacions de poder vertical, sinó que més aviat creen relacions horitzontals entre MRC o entre municipalitats veïnes. Si se'n fa abstracció, es pot comprovar que aquest tipus de funcions crea una dinàmica d'interrelació entre les instàncies superiors i les inferiors. És a dir, que el govern controla les MRC, però aquestes també compten amb instruments que els permeten de demanar comptes al govern. El mateix passa entre les MRC i les municipalitats locals.

La funció executiva recau sobretot en les municipalitats locals, les quals són interpellades pel 44,4% de les directrius d'aquest tipus. També les MRC poden ser classificades com a executores, ja que s'hi fa al·lusió en el 38,8% de les directrius que estipulen la realització de gestos de mera aplicació.

En qualsevol cas, l'anàlisi de les relacions entre els diferents nivells mostra que les MRC controlen les municipalitats locals, i aquestes controlen els ciutadans, i que el govern juga un paper secundari en aquesta matèria.

Contràriament al que passava en els

Notes

14. Val a dir també que aquesta llei és adoptada quan en els medis governamentals es crea fermament en la constitució d'un Estat sobirà. Calia, doncs, que configurés l'estructura territorial d'un Quebec independent.

15. Aquesta noció designa el territori estructurat en municipalitats. La resta depèn directament del govern.

16. Es pot assenyalar, per exemple, el cas de la MRC de Laval, al nord de la ciutat de Mont-

real, que és totalment urbana.

17. Aquesta funció és heretada dels antics consells de comtat rurals.

18. Com ho planteja BAREL, Y.: *La société du vide*. Ed. du Seuil, París, 1984.

casos anteriors, l'anàlisi de la categoria informació posa de relleu el paper del ciutadà. Destaquem, però, en primer lloc que aquesta mena de directrius constitueixen el 48,1% de totes les analitzades, cosa que ens sembla reveladora de la importància que la Llei atorga a aquesta funció. D'aquestes, el 35,7% obliga les diferents instàncies a informar el ciutadà i li donen el poder d'exigir aquesta informació. A part d'això, aquesta és la funció que la Llei atorga al ciutadà, donat que el 95,2% de totes les directrius que l'interpel·len s'hi refereixen.

La informació circula des de les instàncies superiors cap a les inferiors, i això crea un imatge de descentralització. Tanmateix, cal destacar que, encara que la Llei estipula clarament que els qui posseeixen el poder han de consultar els ciutadans, cap article no els obliga a tenir en compte allò que diu el ciutadà.

En resum, es pot constatar el següent: 1r que, mentre es descentralitzen efectivament les funcions d'elaboració i sobretot d'execució, se centralitza el control del procés; 2n que, l'únic aspecte en què es constata l'absència del govern és en el referent a l'aplicació de plans i reglaments, els quals constitueixen justament els aspectes conflictius del procés; 3r que el ciutadà, a qui constantment s'al·ludeix, en no tenir cap poder real, juga un paper de

legitimització del procés; 4t i que, per tant, el poder no només no s'ha descentralitzat, sinó que es troba com més va més allunyat del ciutadà i àdhuc de les élites locals que s'expressen en les municipalitats locals.

Conclusió

Hem demostrat que la nova Llei d'ordenament territorial i d'urbanisme del Quebec modifica l'estructura de poder local existent a la província. El nou organisme creat per la Llei, la MRC, constitueix, per tant, més que una simple instància intermèdia, i és la peça principal del desplegament de la lògica de l'Estat al territori. I és clar que aquesta lògica és la que correspon al capitalisme avançat, que necessita instruments de gestió eficaços a tots els nivells. Gràcies a la MRC, l'Estat ha aconseguit d'establir una dinàmica nova, coherent i sincronitzada a l'Administració del territori.

D'altra banda, la dinàmica interna de les MRC posa de relleu la diferència que existeix entre els polítics elegits i els quadres professionals. En aquest sentit, la MRC constitueix una cèl·lula on coexisteixen dos dispositius. El primer, format pels polítics, funciona amb una dinàmica política, la mateixa que existia abans de l'aplicació de la Llei, i que, a més, és la mateixa que existia abans de la revolució

tranquil·la. Mentre que el segon, constituït pels tècnics i els professionals, és el vehicle de les concepcions tecnocràtiques.

El desenvolupament de les relacions entre aquests dos dispositius és, però, força incert. Com ho és també el futur de les MRC ara que, amb l'elecció del nou govern neoliberal el 1985, i d'acord amb la tendència que impera als països occidentals industrialitzats, el capitalisme evoluciona vers un cert corporativisme amb incidències territorials prou importants¹⁸. Les exigències del capitalisme semblen estar en transformació. S'hi afegeix el fet que la principal missió de les MRC, consistent a elaborar els plans directores de l'ordenament territorial, s'ha completat el desembre de 1986.

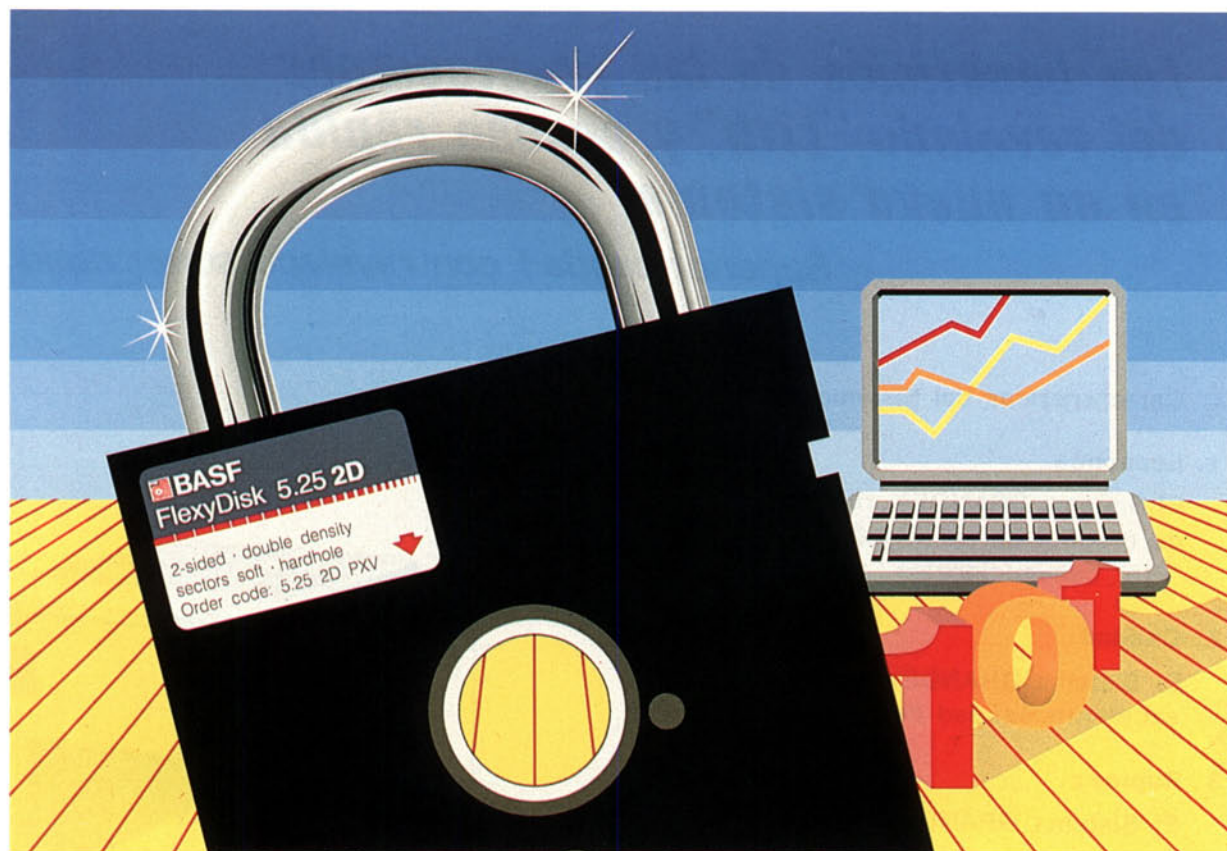
La supervivència d'aquesta estructura dependrà del seu arrelament i de la importància que li atorgui el nou model. De moment, val a destacar un fet que, a més de revelar les seves repercussions, és bastant paradoxal: els seus principals defensors d'avui són els qui més resistències oposaren a la seva implantació, és a dir, les municipalitats rurals.

Juan-Luis Klein

*Departament de Ciències Humanes
Universit  du Qu bec   Chicoutimi
Quebec, Canada*

BASF FlexyDisk®

Máxima seguridad para sus datos

Si Ud. registra y consulta en su empresa millones de datos, necesita un disquete de máxima seguridad, ya que el más pequeño error le puede acarrear las más graves consecuencias.

BASF, empresa de vanguardia mundial en tecnología, le ofrece la seguridad de datos que Ud. necesita: BASF FlexyDisk.

En favor del BASF FlexyDisk hablan:

- La utilización de los materiales más modernos.
- Una avanzada tecnología de elaboración.
- Métodos de prueba y control científicos. Una verificación final al 100%.
- Y una duración casi ilimitada.

Si Ud. exige máxima seguridad, póngase en contacto con nosotros.

BASF FlexyDisk
5.25", 5.25" HD, 8"

Absoluta seguridad de datos y funcionamiento con una duración muy superior: un promedio de 35 Mill. de pasadas por pista.

BASF FlexyDisk Science
5.25", 5.25" HD

La máxima calidad para condiciones de aplicación difíciles. Estable a la temperatura hasta 70 °C. Comprobación de la superficie al cien por cien. Duración de uso: un promedio de 70 Mill. de pasadas por pista.

BASF FlexyDisk
3.5"

El FlexyDisk con muy alta densidad de grabación para la nueva generación de mini sistemas.

GRANDEX

SISTEMA FUJI GRANDEX

Los beneficios de las prestaciones del revelado "Lith" y acceso rápido en un nuevo sistema.

Superior calidad con revelado super rápido!

Características del Sistema FUJI GRANDEX

1. Economía.

El Sistema GRANDEX, reduce los costes de producción en relación con los sistemas "lith" convencionales.

2. Calidad.

El Sistema GRANDEX, proporciona una excelente calidad de imageñ.

3. Rapidez.

El Sistema GRANDEX, es el sistema de procesado más rápido existente en la actualidad.

4. Universalidad.

Pueden procesarse, conjuntamente, los distintos tipos de papeles y películas del sistema.

5. Estabilidad.

El Sistema GRANDEX, proporciona una alta calidad de acabado.

6. Adaptabilidad.

El Sistema GRANDEX, puede ser utilizado en cualquier tipo de procesadora.

Procesadora Fuji FG-680 A

Representante exclusivo para España:

Costa Rica, 11 • Tels. 458 82 50 - 458 83 50 • Madrid 28016
Nápoles, 131 • Tels. 231 85 12 - 231 84 01 • Barcelona 08013
San Juan, 5 5º Cº • Tel. 437 69 69 • Baracaldo (Bilbao)